

Edgars KAULIŅŠ

1903—1979

Tautsaimnieks, kolhoza priekšsēdētājs

Latviešu tauta allaž ar labu vārdu atceras darbarūkus. Padomju laikā īpaši bieži pieminēts ticis Edgars Kauliņš, kolhoza "Lāčplēšis" ilggadējais priekšsēdētājs.

Edgars Kauliņš dzimis 1903. gada 26. aprīlī Limbažu apriņķa Pāles pagastā kalēja ģimenē. Agrī nomiris tēvs, tāpēc sācis strādāt, iepazīs visu zemnieka darbu dažādību un sūrumu. Skolu Edgars apmeklēja četrus gadus — iemācījās lasīt, rakstīt, rēķināt. Bija vērigs un strādīgs puisis. Savā atmiņu grāmatā "Kad migla krita...", ko pierakstījis Pēteris Bauģis un kas iznāca 1977. gadā, viņš atceras: "Kālnrūjas" visā apkārtnē bija slavenas ar to, ka tur ļaudis bieži iegriezās pēc visādiem padomiem, jo mūsu saimnieku uzskatīja par skolotu cilvēku. No "Kālnrūju" saimnieka padomiem, ko viņš deva saviem kaimiņiem, man gandrīz viss palicis prātā vēl tagad. Jāatzīstas, ka viens otrs no tiem man arī lieti noderēja, kad pašam vajadzēja sākt saimniekot kolhozā. Piemēram, tāda vienkārša un tomēr liela gudrība, ka saimniekot vajag ar zīmuli rokā. Toreiz nemaz neaptvēru, ko tas nozīmē, un brīnījos, kāpēc te viss tika svērts, mērīts un aprēķināts, kāpēc saimnieks katru vakaru tik daudz noņēms ar rakstīšanu. Saimnieks bieži mēdza atkārtot: "Kā tu zemi barosi un kopsi, tā zeme tevi atalgos."

1919.—1920. gadā Edgars Kauliņš cīnījies Pilsōņu karā Krievijā. Latvijas brīvvalsts laikā E. Kauliņš dienējis Vidzemes artilērijas pulkā, vēlāk strādājis cirkā pie zirgu dresētāja Eduarda Priedes par asistentu, jo pratis apieties ar zirgiem; tad uz gadiem 15 kļuvis par ugunsdzēsēju. Otrā pasaules kara laikā dienējis padomju pusē, būdams 122. pulka 76. baltajona vada komandieris. Pēc kara bijis Skultes un Lielvārdes partorgs, bet 1948. gadā kļuvis par kolhoza "Lāčplēšis" priekšsēdētāju. Viņš izveidoja kolhozu par tiem laikiem ekonomiski augsti attīstītu saimniecību.

Kauliņtēva atmiņās izteikta viņa attieksme pret tautsaimniecību: "Un kāds labums no tā tiks valstij, ja pēdējo govī izvedīs no kūts, nokaus un apēdīs? Ko darīs citu gadu, kārs zobus vadzī? Mājlopu jau tā ir maz, tos vajag desmitiem reižu vairāk. Tie ir jāvairo, nevis jāizkauj. [...] Bet bāra mani arī frontē. Pirmo reizi bāra, kad pie Staraja Rusas kādā kauju starpbrīdī kolhozniecēm ar armijas zirgiem palīdzēju apart tīrumu, lai viņām to nevajadzētu rakt ar lāpstām. Otrā reizi kāds muļķis tā lamājās, ka ausis svila, un pat gramstijās gar automātu, lai mani nošautu. Es viņam zirgu barošanaī neļāvu no šķūņa sienu ņemt, bet liku zirgus siet āboliņa atālā. Mans iekaisušais pretinieks nespēja saprast vienkāršo patiesību, ka siens armijai arī ziemā būs vajadzīgs, kad āboliņa lauks atradīsies zem sniega. Viņš manu rīcību vērtēja no "šķiriskām" pozīcijām, kā nodevību un pārbēgšanu budžu nometnē."

Sociālistiskā Darba Varonis (1965), PSRS Augstākās padomes deputāts (1970—1974), LPSR Augstākās padomes deputāts (1963—1971 un no 1975). Visi šie pienākumi bija nodeva tam laikam, bet arī tam vajadzēja dvēseles spēku un gudrību. Augstākās

padomes deputāta gaitās Edgars Kauliņš ne mirkli neaizmīrsa sava kolhoza izaugsmei būtiskus jautājumus, kā arī visai Latvijas lauksaimniecības attīstībai svarīgu problēmu risināšanu. Skatoties no mūsdienu pozīcijām, Edgars Kauliņš bija izcilis tautsaimnieks, kas maksāja konkurētspējīgas algas (augstākas nekā citviet kolhozos), piesaistīja labus speciālistus, attīstīja nozares, kas nesa peļņu.

Lauksaimnieks, kolhoza "Lāčplēšis" pirmais priekšsēdētājs, cilvēks, ko viņa kolhoza ļaudis sirsnīgi sauca par Kauliņtēvu, bet kolhozu palaiķam sauca par Kauliņa kolhozu. Cilvēks, kas, būdams partorgs, neļāva izvest sava pagasta cilvēkus uz Sibīriju. Kauliņš paziņoja, ka Lielvārdē tādu kulaku neesot un, ja kāds tādu atrodot, lai Kauliņu izvedot pirmo.

Viņam pirmajā vietā līdz mūža galam bija viņa ļaudis, ar ko kopā lieti sviedri un asaras. Viņš neļāva izsaimniekot materiālās vērtības, atgādināja, ka labklājības pamats ir tikai darbs un saprātīga, līdzsvarota rīcība. Bija stingrs, bet jaunu prātu neturēja. Sīkumainību necieta. Viņa spēks nebija acumirkliģā izrāvienā, tas bija noturībā un pārliecībā. Kauliņa mūža svētība — uzticība zemei un zemniekam, savai tautai, dzimtenei un darba sūrumam, bez kā pasaule nevar pastāvēt.

Edgars Kauliņš prata uzņemt viesus, viņam bija, par ko runāt ar atbraucējiem — viņa dzīves gudrība lauzās ārā pa visām porām.

Edgars Kauliņš atbalstīja kultūru, pašdarbību savā pagastā, tā nebija kolhoza piedēklis, bet vajadzība. Viņš uzskatīja, ka cilvēki grib sevi parādīt ne tikai darbā. Kolhoza deļotāji piedalījās koncertos gan Maskavā, gan Rīgā. Kolhoza laikos koristus uz mēģinājumiem Lāčplēša klubā veda ar bezmaksas autobusu. Bet Dziesmu svētki bija brīdis, kad Edgars Kauliņš demonstrēja sava kolhoza varenību un rocību — korīstiem un deļotājiem tika šūdināti skais-tākie tērpi Latvijā, kurus speciāli zīmēja Mirdza Kangare-Matule. Visa Latvija redzēja gan deļotājus, gan dziedātājus, 1973. gadā ejot Dziesmu svētku simtgades gājienā kopā ar pašu Kauliņtēvu. Korim tika stādīti augsti mērķi Dziesmu karos, un koris Paula Kveldes vai Mārtiņa Putniņa vadībā arī guva godalgotas vietas.

1970. gadā, Lielvārdes muzeju dibinot, Kauliņš atteicās to nosaukt par 1905. gada muzeju — muzejam, viņaprāt, vajadzēja pētīt ne tikai viena laikposma vēsturi, bet visu Lielvārdes novada vēsturi. Muzejs tika nosaukts Andreja Pumpura vārdā.

Lielvārdē Edgars Kauliņš daudz darījis, lai bērniem skolā būtu labas iespējas mācīties, pat vēl labākas nekā dažādās galvaspilsētas skolās. Gan jaunu skolas ēku uzbūvēja, gan bibliotēkai iepirka jaunas grāmatas, gan labus skolotājus piesaistīja. Tagad vidusskolas nosaukta Edgara Kauliņa vārdā.

Edgars Kauliņš miris 1979. gada 5. janvārī Rīgā. Apbedīts Lielvārdes (Lāčplēša) kapos. Vēl aizvien viņš ir sava novada ļaužu piemiņā.

Ugunsdzēsējs. No 1925. līdz 1940. gadam Edgars Kauliņš strādāja par ugunsdzēsēju

Savā darba kabinetā.

Kā kolhoza priekšsēdētājam Edgaram Kauliņam pirmajā vietā līdz mūža galam bija viņa ļaudis. Viņš neļāva izsaimniekot materiālās vērtības. Viņaprāt, labklājības pamats ir tikai darbs un saprātīga, līdzsvarota rīcība. Bija stingrs, bet launu prātu neturēja. Sīkumainību necieta. Viņa spēks bija noturībā un pārliecībā

Edgars Kauliņš un Cecilija savā kāzu dienā 1929. gadā

Kopā ar ģimeni.

Lielvārdes partorgs, kas neļāva izvest sava pagasta cilvēkus uz Sibīriju. 1948. gadā Edgars Kauliņš kļuva par kolhoza "Lāčplēšis" priekšsēdētāju. Viņa vadībā kolhozs izveidojās par tiem laikiem ekonomiski augsti attīstītu saimniecību. No Latvijas 1949. gada 25. martā tika izsūtīti vairāk nekā 42 000 cilvēku, galvenokārt turīgi zemnieki un viņu ģimenes locekļi; lēmumu par tā sauktā kulaku slāņa likvidēšanu pieņēma Maskavā. E. Kauliņš paziņoja, ka Lielvārdē kulaku nemaz neesot

Dziesmu svētku simtgades gājienā sava kolhoza kora priekšgalā 1973. gadā.

Korim "Lāčplēšis" ir viskaistākie tērpi Latvijā. Sievām bija jūraszilas garas kleitas, gaišas apkaltas ādas jostas, duncis un galvā vainadzīnš ar nokarenām važiņām, uz krūtīm liela sakta. Baltas vilnas seģenes rotātas ar metāla karulīsiem. Vīriem — baložpeleki svārkī ar bikses, platas, dzeltenas apkaltas ādas jostas ar dunci pie sāniem un apmetni ar skaislām sarkanās lapsādas apmalēm. Galvā cepures kā Lāčplēšim ar lapsādas apmali un ausīm

Kauliņš ar mazbērniem. Edgars Kauliņš uzskatīja, ka latviešu galvenais pienākums ir rūpēties par jaunās paaudzes izglītību

Komunisti, Sociālistiskā Darba Varonis, tautsaimnieks.

Lauksaimnieks, kolhoza "Lāčplēšis" pirmais priekšsēdētājs. Kolhozu viņš nodibināja 1948. gadā, vadīja līdz savai nāves dienai. Kolhozs kļuva par vienu no bagātākajām saimniecībām Latvijā

"Ceļš uz laimi vijas cauri ikdienai, ko bieži mēdz dēvēt par pelēcīgu un garlaicīgu, taču tajā nekas neatkārtojas, tā allaž nāk ar jaunām un atkal jaunām problēmām, kuras no cilvēka ik brīdī prasa, lai viņš izšķirtos, kam paklausīt — prātam, sirdsbalsij vai abiem kopā. Šajā ikdienā tad cilvēks arī veidojas pats un kaldina savu laimi." (E Kauliņš)